

هنر فلاندري

در قرن هفدهم

در طی قرن شانزدهم ناحیه فلاندر دستخوش حوادث و مصائب سخت بود. در این زمان ناحیه مزبور تحت استیلای اسپانیایی قرار داشت. چون مذهب پرتستان در آن سرزمین رواج یافت فیلیپ دوم پادشاه اسپانی و دوک دالب فرمانروای فلاندر مصمم شدند که این بدعت را با زور و خونریزی از میان ببرند. ولایات شمالی ناحیه فلاندر سخت مقاومت کردند و آخر موفق شدند که خود را از زیر تسلط اسپانی آزاد کنند و دولتی جمهوری تشکیل دهند کشور هلاند باین طریق ایجاد شد. قسمتهای جنوبی یعنی ناحیه فلاندر و والونی تحت استیلای فرمانروایان اسپانیایی باقی ماند و مذهب کاتولیک در آنجا دوام یافت. ناچار جمع کثیری که از اعدام و قحطی و فقر جان بدر برده بودند از قسمتهای مزبور مهاجرت کردند. عده این مهاجران به شصت هزار خانواده می رسید که خانواده روبنس نقاش معروف نیز از آن جمله بود. فقر و بدبختی حکمروای حقیقی بود.

سپس چون دختر پادشاه اسپانی با آرشیدوک آلبرت اطریشی ازدواج کرد و ولایت فلاندر بعنوان هدیه زفاف باو داده شد وضع زندگی مردم اندکی بهبود یافت. این شهبانوی جوان مشوق هنر بود و تجدید رونق هنر که در اوایل قرن هفدهم بظهور پیوست بر اثر حمایت و تشویق او بود. در این زمان بود که روبنس Rubens در صحنه هنر جلوه گری کرد

همه نیروی فلاندری در وجود او جمع شده بود. علاقه او بطبیعت و تمایل به استعمال رنگهای گوناگون دنباله خصوصیات همان شیوه ملی فلاندر است و روبنس ۸ سال در ایتالیا گذراند و آنچه را در فلاندر نمی توانست بیاموزد از استادان رنسانس ایتالیائی آموخت و آن عبارت بود از ساختن مجالس تزیینی چون به آنورس در آن مستقر شد و نقاش رسمی آرشیدوک که گردید. از این زمان کارش رونق گرفت.

«هلن فورمان» و فرزندش - کار: روبنس

ویش از دوهزار پرده نقاشی بوجود آورد که در اغلب آنها شاگردانش نیز با او همکاری کرده اند. در این پرده ها استاد زبردست به همه شیوه ها و همه انواع نقاشی دست یازیده و همه را با مهارت و چیره دستی تمام با انجام

عربی و نگاهکاران پشیمان. کار روبنس

رسانیده است.

بزرگترین امتیاز روبنس نسبت با استادان پیش از وی آنست که در پرده‌های او حدود برجستگی جسم‌ها مستقیماً با رنگ ایجاد می‌شود. در آثارش هیچگاه قالبها جامد و بی حرکت بنظر نمی‌آیند، زیرا که طراحی او خود نماینده جنبش است و بوسیله رنگ همه تابش‌های خفیف و گریزان روشنی را نشان می‌دهد. از جانب دیگر نباید فراموش کرد که روبنس بر حسب طبع مردم فلاندر به کالبدهای نیرومند و پر حجم تمایل دارد. هنر او با صفات قدرت و جنبش و اندکی

مبالغه مشخص می‌شود.

روبنس در تمام انواع این هنر ژبردست است. مجالس مذهبی، موضوعهای اساطیری، مجالس زندگی عادی و تک صورت و همه انواع دیگر را در آثارش می‌توان یافت. در حقیقت روبنس راهی را که نقاشی تا دو قرن بعد از او می‌بایست پیماید مشخص کرد. جانشینان او در فرانسه واتو Watteau و دلا کروا Delacroix بودند و تأثیر او توسط دلا کروا به Renoir نیز رسید. چهره سازان بزرگ انگلیسی در قرن هیجدهم نیز از جمله پیروان مستقیم او بشمار می‌آیند.

روبنس طبعی کنجگاو داشت و می‌خواست همه چیز را بداند و دریابد و در قسمت عمده عمر خود مورد احترام و توجه عموم بود و در ثروت و سعادت می‌زیست، محبوب امیران و بزرگان بود و فیلیپ چهارم پادشاه اسپانی باو اعتماد داشت و چند مأموریت مهم باو رجوع کرد. در سال ۱۹۳۰ او را بلندن فرستادند تا در باره صلح میان اسپانی و انگلستان مذاکره کند. اما خود او همیشه ترجیح می‌داد که از این مناصب مهم چشم‌پوشد و نقاش بماند. آخر، پس از سه سال مأموریت‌های سیاسی، از شغل‌های دولتی و دیوانی کناره گرفت و بکارگاه خود برگشت و یکباره بکار نقاشی پرداخت.

در سال ۱۶۲۶ زن اولش در گذشت و روبنس چندی تنها زیست. چهار سال بعد در سن پنجاه و سه سالگی با دختری شانزده ساله بنام هلن فورمان ازدواج کرد. از آن بی‌عده هیچ پرده‌ای، چه مذهبی و چه اساطیری نکشید مگر آنکه نقش چهره و تن زن جوان خود را در آن داخل کند. گوئی چهره‌های مستقلی که

از او میساخت در نظر نقاش دلباخته برای جاودانی کردن آن صورت زیبا کافی نبود. در سال ۱۶۳۵ کاخی مجلل خرید و پنج ساله آخر عمر را در آن گذرانید. معروفترین آثار دوره اول زندگی او روبنس از این قرار است:

بریا کردن صلیب - فرود آوردن از صلیب - تساریخ و سیوس موس - مسیح در زندان - آخرین تعید سن فرانسوا - پرستش مجوسان - ضربت نیزه - عروسی روحانی سنت کاترین .

دوره اخیر زندگی خود نیز که با عروس جوانش گذرانید آثار بسیار مهمی ایجاد کرد که معروفترین آنها پرده های ذبل است :

هلن فورمان در پوستین - شست و شوی دیانا - پاداش فاتح - بازگشت از کار - هلن فورمان و کودکش - محاکمه باریس - سه فرشته هنر - آندرومد - و چندین پرده از مناظر طبیعت .

شیوه خاص روبنس عبارت از آن بود که نخست زمینه پرده را با رنگ قهوه ای مایل به سیاه می اندود و آنگاه در نقطه هائی رنگهای شفاف روی آن بکار می برد تا قهوه ای روشن حاصل شود .

پس از آنکه زمینه باین طریق فراهم می شد نخست رنگهای خفیف تر

را استعمال می کرد و بتدریج بر رنگهای

تند می رسید. رنگ شدید که اگر سرخ

باشد در سایه های اطراف قبالا مقدمات آن

فراهم شده و اگر نیلی باشد نیم رنگهای

قبلی زمینه را برای آن مشخص ساخته و در آخر نقاشی

کار می آید.

این روش را روبنس از استادان فلاندری

و نیز خود آموخته بود و در آثار نقاشان

فلاندری پیش از او سابقه نداشت .

نازکی قشر رنگهایی که بکار می برد

گاه گاه زمینه را که قبلا آماده کرده است

نشان می دهد، اما این شیوه از استحکام جسم

نمی کاهد در هیچ جی پرده های او قطرو

غلظت رنگ پیش از حد لازم نیست . همیشه

مقصود خود را بوسیله قشر های نازک و

خود نقاش و زانش - کار روبنس

زمینه‌های رقیق انجام می‌دهد .

در اسلوب فنی او شور و شکیبائی باهم آمیخته و همین نکته موجب شده است که اگرچه نقاشان قرن هیجدهم او را سرمشق قرار دادند هرگز بمقام او نرسیدند.

روبنس استادی است که بیشتر به جنبهٔ تصویری مجالس و اشخاص آن

توجه دارد. پرده های مهم او مجلس بزرگی است که در آنها اشخاص متعدد جمع آمده اند. در چهره و رفتار اشخاص به جنبش و بسر جستگي بیشتر اهمیت می‌دهد .
باین سبب تك چهره هائی که کشیده بسیار کم معرف روحیه و خصوصیات اخلاقی اشخاص است .
گوئی نگاه بیننده روی سطح چهره و پوست تن اشخاص توقف می‌کند و هرگز در عمق روح او داخل نمی‌شود.

تزیین ماری دو مدیسی کار روبنس

نقاشی روبنس بیشتر جنبهٔ تزئینی دارد و باین سبب پرده‌های بزرگ او درست نمونهٔ سبك خاص این استادست و کسی که با آثار او آشنائی دارد پرده‌های كوچك را تقلید كوچكی از آنها یا نقل قسمتی از يك تا بلو بزرگ می‌پندارد .

این استاد بزرگ که در سال ۱۵۷۷ متولد شده بود پس از ۶۳ سال زندگی آسوده که با احترام و ثروت و تجمل گذشت سرانجام در سال ۱۶۴۰ در کاخ مجلل خود درگذشت.

چنانکه اشاره کردیم روبنس تا بلوهای متعدد خود را که بیش از دوهزار پرده است با همکاری شاگردان خود بانجام می‌رسانید و در کار گاهش همیشه عده‌ای از این شاگردان و همکارانش بتقاشی اشتغال داشتند و زمینه طرح تا بلورا آماده می‌کردند و آنگاه استاد تخته رنگ و قلم موی خود را گرفته بسراغ آنها می‌آمد و آخرین دستکاری‌ها را در پرده می‌کرد و آنرا بسبک خاص پایان می‌رسانید و امضا می‌کرد.

سیاه قلم برای کودکی مسیح کار «روبنس»

این امر موجب شد که پس از فوت او عده کثیری از

شاگردانش شیوه او را دوام دهند و از میان ایشان چند تن شهرت بسیار یافتند و بمقام استادی رسیدند که بعد از این در باره ایشان گفتگو خواهیم کرد.

پژوهنده